

A Magyar Köztársaság nevében!

A Fővárosi Ítéltábla a személyesen eljáró (.....) felperesnek az Ábrók és Horogh Ügyvédi Iroda (ügyintéző dr. Ábrók László ügyvéd, 4220 Hajdúböszörmény, Bethlen u. 26.) által képviselt (.....) alperes ellen szerződés teljesítése iránt indult perében a Pest Megyei Bíróság 2006. október 16-án kelt 11.P.22.127/2006/8. számú ítélete ellen az alperes által előterjesztett fellebbezés folytán - nyilvános tárgyaláson - meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy külön felhívásra fizessen meg az államnak 455.100 (négy százötvenötezer-egyszáz) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az alperest 1995. november 6-án, a perben nem álló (a továbbiakban) 1995. október 24-án jegyezték be a cégjegyzékbe. Az utóbbi szövetkezet 2004. április 6-tól felszámolás alatt áll.

Felperes az 1999. január 28-án megkötött, utóbb a vételár és a fizetési határidő vonatkozásában többször, utoljára 2003. július 30-án módosított adásvételi szerződéssel 800.000 forint értékűi üzletrészt adott el az alperesnek 1.981.713 forint vételárért 2004. január 29-i fizetési határidővel.

1999. február 25-én a felperes és az alperes újabb adásvételi szerződést kötöttek. A vételár és a fizetési határidő tekintetében ugyancsak többször, utoljára 2003. július 30-án módosított szerződés értelmében felperes 2.300.000 forint értékűi üzletrészt adott el az alperesnek 2004. január 26-i fizetési határidővel 5.603.765 forint vételárért.

A megállapodások egyebek mellett egyezően azt is rögzítik, az üzletrész tulajdonjoga a szerződés alapján minden további jognyilatkozat nélkül a vételár teljes kiegyenlítésének napján száll át az alperesre.

Alperes a szerződésekben vállalt fizetési kötelezettségének felhívás ellenére nem tett eleget.

Az alperes 2005. november 1-i hatállyal jogutód nélküli megszűnéséről, végelszámolás megindításáról határozott. (A végelszámolás megindításával összefüggő adatváltozásokat a cégbíróság 2006. január 16-án bejegyezte a cégjegyzékbe.)

Alperes végelszámolója a felpereshez címzett 2006. március 22-én kelt levelével a Cstv. 69. § (1) bekezdésére hivatkozással elállt a perbeli szerződésektől. Egyúttal úgy nyilatkozott, az elállás következtében megszűnt szerződések alapján felperes nem köteles az üzletrészek tulajdonjogát átruházni, alperes pedig nem köteles a vételárat megfizetni. Erre tekintettel nem fogadta el a felperes végelszámolási eljárásban előterjesztett hitelezői igénybejelentését, annak nyilvántartásba vételét megtagadta.

Felperes a 2005. december 9-én fizetési meghagyás iránti kérelemmel indult, ellentmondás folytán perré alakult eljárásban előterjesztett, módosított keresetében alperest 7.585.478 forint, és 5.603.765 forint után 2004. január 26-tól, 1.981.713 forint után 2004. január 29-től a kifizetésig járó törvényes mértékű kamat megfizetésére kérte kötelezni. Egyebek mellett előadta, az üzletrész-adásvételi szerződések teljesítése nem vált lehetetlenné, alperes vételár fizetési kötelezettségét a szerződések szerint teljesíteni tartozik részére. Az alperesi végelszámoló elállási nyilatkozatának jogszerűségét és jóhiszeműségét is vitatta.

Alperes a kereset elutasítását, a felperes perköltségben marasztalását kérte. Elsősorban arra hivatkozott, a perbeli üzletrész-adásvételi szerződéseket továbbértékesítési céllal annak tudatában kötötte meg a felperessel, hogy az

üzletrészek megfelelő forgalmi értékkel rendelkeznek és forgalmi értékük alapján később megfelelő értékkel átruházhatók. Az üzletrészek piaci forgalma 2003. októberében megszűnt, ezáltal forgalmi értéküket elveszítették. Felperes ezért nem képes a szerződés szerinti teljesítésre, nem tud a szerződésekben meghatározott értékben üzletrészt teljesítésre felajánlani. A szerződések teljesítése ezáltal a felperes, mint az üzletrészek tulajdonosának érdekkörében felmerült okból lehetetlenné vált, a szerződések a Ptk. 312. §-a értelmében megszűntek, az ebből eredő károkat pedig a Ptk. 99. §-a alapján a felperes tartozik viselni.

Másodsorban a perbeli szerződéseknek a végelszámoló Cstv. 69. § (1) bekezdése szerinti elállása folytán bekövetkezett megszűnésére is hivatkozott. Állította, a megszűnt szerződések alapján nem áll fenn fizetési kötelezettsége.

Az üzletrészek szerződésekben meghatározott teljesítési időpont szerinti forgalmi értékének megállapítására szakértő kirendelését indítványozta.

Az elsőfokú bíróság 2006. október 18-án kelt 11.P.22.127/2006/8. számú ítéletével alperest a felperes javára 7.585.478 forint, továbbá 5.603.765 forint után 2004. január 26. napjától 1.981.713 forint után 2004. január 29. napjától 2004. december 31-ig évi 11 %, 2005. január 1. napjától a kifizetés napjáig minden naptári fél év teljes idejére a naptári fél évet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű kamat, valamint az állam javára 455.100 forint eljárási illeték megfizetésére kötelezte.

Az ítélet indokolása szerint a peres felek között szövetkezeti üzletrész-adásvételi szerződések jöttek létre. A szerződést a felek nyilvánvalóan annak ismeretében kötötték meg, hogy az üzletrészek forgalmi értéke időközben változhat, növekedhet, illetve akár csökkenhet is. Ennek kockázatát azonban a vevőnek kell viselnie. Az üzletrészek forgalmi értékének esetleges csökkenése azonban nem jelenti a szolgáltatás lehetetlenülését, így arra az alperes megalapozottan nem hivatkozhat.

A Cstv. 69. § (1) bekezdésére alapított elállás tekintetében az elsőfokú bíróság kifejtette, a szerződés szerinti teljesítési határidő lejártát, a kötelezetti késedelem beálltát követően a végelszámolót az elállás joga már nem illette meg. E körben utalt arra is, a módosított szerződésekben felperes vállalta, hogy az üzletrészeket nem terheli meg. A tulajdonjog egyik részjogosítványát jelentő rendelkezési jog ilyen módon, a vevő érdekében történt egyoldalú korlátozása felperes részéről a szerződés részleges teljesítésének minősül, ami a Cstv. szerinti elállási jog alperes általi gyakorlását ugyancsak kizárja. A szerződésben vállalt fizetési kötelezettségét az alperes teljesíteni tartozik, ezért a kereset szerinti marasztalásának volt helye.

Az ítélettel szemben az alperes fellebbezett jogi képviselő útján. Elsődlegesen az ítélet megváltoztatását, a kereset elutasítását, a felperes perköltségben marasztalását, másodsorban az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítását kérte. Korábbi perbeli nyilatkozatait lényegében megismételve továbbra is állította, a vételár esedékessé válása időpontjában az üzletrészek teljesen elveszítették értéküket,

ennek következtében a szerződések teljesítése gazdasági és jogi értelemben egyaránt lehetetlenült.

Utalt arra is, a szerződés szerinti vételár felperes részére történő megfizetése hűtlen kezelésnek minősülne, arra tekintettel pedig, hogy a felperes szerződésszerű teljesítésre nem képes, a vételár megfizetése esetén a felperessel szemben szavatossági igényt kellene érvényesítenie.

Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság mellőzte az üzletrészek értékének megállapítása érdekében indítványozott szakértői bizonyítást.

Az elsőfokú bíróság elállás kérdésében elfoglalt álláspontjának helytállóságát is vitatta. Állította, a szerződésekben meghatározott teljesítési időpontban a felperes nem tudott szerződésszerűen teljesíteni, ez a körülmény pedig az alperes késedelmét kizárja. Az elsőfokú bíróság ezért tévesen és megalapozatlanul állapította meg azt, hogy késedelembe esett a teljesítéssel. Egyebekben a Cstv. szerinti elállási jog gyakorlását a kötelezett esetleges késedelve nem zárja ki, ezen elállási jog gyakorlása körében csakis annak van jelentősége, hogy az elállás megtörténtéig egyik szerződő fél részéről sem történjen teljesítés. A perbeli esetben ez a feltétel fennállt, ezért a végelszámoló jogszerűen állt el a szerződésektől.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte, lényegében helyes indokaira tekintettel.

A fellebbezés az alábbiakra tekintettel megalapozatlan.

A Ptk. 198. § (1) bekezdése szerint a szerződésből kötelezettség keletkezik a szolgáltatás teljesítésére és jogosultság a szolgáltatás követelésére.

A szerződés sokféle szolgáltatásra irányulhat, így pénz vagy más dolog, illetve értékpapír átadására is.

A Ptk. 200. § (1) bekezdése értelmében a felek a szerződés tartalmát szabadon állapítják meg.

A Ptk. 312. § (1) bekezdése pedig akként rendelkezik, a teljesítés lehetetlenné válása esetén a szerződés megszűnik.

Az 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 69. § (1) bekezdése kimondja, a végelszámolás alatt álló gazdálkodó szervezet végelszámolója a gazdálkodó szervezet által kötött szerződéstől elállhat, ha a felek egyike sem teljesítet szolgáltatást.

A Ptk. 320. § (1) bekezdése szerint aki szerződésnél vagy jogszabálynál fogva elállásra jogosult, e jogát a másik félhez intézett nyilatkozattal gyakorolja. Az elállás a szerződést felbontja.

A szövetkezeti üzletrésről az 1992. évi I. törvény (Sztv.) rendelkezett.

Az 55. § (1) bekezdése a szövetkezeti üzletrészt értékpapírnak minősítette, az 56. § (2) bekezdés pedig a szövetkezeti üzletrész kívülálló személy részére történő átruházását is lehetővé tette.

Az 57. § (1) bekezdése a szövetkezeti üzletrészek tulajdonosairól és az üzletrész névértékéről a szövetkezet számára nyilvántartás-vezetési kötelezettséget írt elő, kimondva azt is, az átruházást és öröklést a szövetkezetbe haladéktalanul be kell jelenteni. E kötelezettség az új tulajdonost, örököst terhelte.

A törvény ugyanakkor az üzletrész előállítását (kiállítását) nem tette kötelezővé.

A fenti rendelkezésekből következően a szövetkezeti üzletrész teljes körű fogalomképességgel rendelkezett, vagyoni jogok és részleges szervezeti jogok kapcsolódtak hozzá, adásvétel tárgyát képezhetette és szabad megállapodás tárgya lehetett az üzletrész vételára, valamint a teljesítési (fizetési) határidő is.

Abban az esetben, ha az üzletrészt fizikailag nem jelenítették meg, nem állították elő, tulajdonjogának átruházása a szerződéssel történt. A szerződés alapján pedig a vevő jogosulttá vált arra, hogy a szövetkezettől kérje üzletrész-tulajdonoskénti nyilvántartásba vételét. Az eladónak tehát ilyen esetben a szerződésszerű teljesítés körében további kötelezettsége nem volt.

Nem volt jogszabályi akadálya annak sem, hogy a felek a vételár teljesítését későbbi időpontban határozzák meg.

Ugyanakkor a szövetkezeti üzletrész értékpapír jellegéből következően annak forgalmi értéke nem állandó, az a szövetkezet gazdálkodása, vagyoni helyzete, a kereslet-kínálat változása, mozgása következtében akár pozitív, akár negatív irányban eltérhet. Ezért az üzletrész megvásárlása a vevő részéről az ilyen jellegű befektetéssel szükségképpen együtt járó - a forgalmi érték negatív irányú változásában megnyilvánuló - kereskedelmi, üzleti kockázat vállalását is jelentette, amely kockázatot eltérő szerződéses rendelkezés hiányában viselni tartozott. A határidős jellegű ügyletek esetében pedig a kifejtettek fokozottan érvényesültek. Így pl. a vevő nem támaszthatott igényt az eladóval szemben önmagában azért, ha az árfolyam kedvezőtlen alakulása következtében üzleti várakozása meghiúsult.

A peres felek között nem vitásan elő nem állított (meg nem jelenített) szövetkezeti üzletrészekre nézve jött létre adásvételi szerződés. A kibocsátó szövetkezet felszámolás alá kerülésével a perbeli üzletrészek nem szűntek meg, továbbra is léteznek, megtestesítik a bennük foglalt vagyoni és szervezeti jogokat. Így változatlanul fennáll annak jogi lehetősége, hogy a vételár megfizetésével

alperes az üzletrészek tulajdonjogát megszerezze és az adásvételi szerződés alapján kérje az üzletrészek tulajdonosakénti nyilvántartásba vételét. Az alperes nem hivatkozhat megalapozottan a felperesi teljesítés lehetetlenülésére önmagában azért, mert az üzletrész értéke várakozásával ellentétesen alakult. A szerződés továbbá azt is tartalmazza, az üzletrész tulajdonjoga a vételár kiegyenlítésével minden további jognyilatkozat nélkül átszáll az alperesre. Alperes 2004. január 29-ig 1.981.713 forint, illetve 2004. január 26-áig 5.603.765 forint vételárat tartozott megfizetni. Az alperes vételár fizetési kötelezettsége tehát ezekben az időpontokban esedékessé vált, az üzletrészek tulajdonjogának általa történő megszerzéséhez pedig - a már kifejtettekből is következően - a felperes részéről további jogcselekményre illetve jognyilatkozatra nem volt szükség, az kizárólag az alperes teljesítésétől függött. Mindezekre tekintettel az alperes elállásának a Cstv. 69. §-ában írt feltételei nem álltak fenn, ezért az elálláshoz nem fűződhetett joghatás, alperes szerződéses kötelezettségét teljesíteni tartozik.

Helytálló tehát az elsőfokú bíróság marasztaló határozata.

A kifejtettekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az alperesi fellebbezés nem vezetett eredményre, ezért a Fővárosi Ítéltábla a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján kötelezte alperest a személyes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illeték állam javára történő megfizetésére.

A felperesnek a másodfokú eljárással összefüggésben költsége nem merült fel, ezért arról rendelkezni nem kellett.

Budapest, 2007. október 26.

. Rózsa Éva s. k.
a tanács elnöke

Dr. Felker László s. k.
előadó bíró

Dr. Rutkai Éva s. k.
bíró

A kiadmány hitelül:

Kiss Sándorné
tisztviselő